

ПРАГМАТИЗМ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ТА УКРАЇНИ PRAGMATISM OF FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BETWEEN GREAT BRITAIN AND UKRAINE

Інна ГУЦУЛ,
Тернопільський національний
економічний університет

Inna HUTSUL,
Ternopil National
Economic University

Кожна країна в сучасних умовах не може розвиватися ізольовано, і тому вона займається зовнішньоекономічною діяльністю. Дана діяльність для усіх країн є важливим чинником економічного зростання і спрямована на реалізацію переваг міжнародного поділу праці, сприяння вирівнюванню темпів економічного розвитку, що особливо актуально в умовах зростаючих тенденцій до глобалізації. Оскільки серед форм зовнішньоекономічної діяльності найважливішими є зовнішня торгівля та інвестування, з'ясуємо здійснення цих процесів між Україною та Великою Британією. Митне регулювання Великої Британії має деякі особливості порівняно з рядом країн ЄС та України. Заслугує на увагу зовнішня політика Великої Британії у сфері стимулювання імпорту екологічно безпечної продукції, а також орієнтир на безпечний розвиток, заходи стимулювання інвестицій та інновацій.

Дослідженню теоретичних та практичних аспектів реалізації зовнішньоекономічної політики присвячені праці багатьох науковців. Проте особливості налагодження партнерських відносин між Україною та розвиненими країнами світу (в тому числі з практичної сторони) лише частково висвітлені в наукових роботах, тому виникає потреба в ґрунтовнішому дослідженні конкретних прийомів зовнішньоекономічного співробітництва України з розвиненими країнами, зокрема на прикладі Великобританії.

Метою статті є моніторинг нормативно правових та організаційно-прагматичних умов зовнішньоекономічного співробітництва України та Великобританії, а також пошук шляхів удосконалення партнерських відносин між цими країнами.

Прагматизм зовнішньоекономічної політики Великобританії ґрунтується на митних нормах щодо перевезення громадянами товарів і валюти через митний кордон Великобританії (табл. 1) [1].

Поряд із цим слід зазначити, що забороняється ввезення до Великої Британії з країн, що не є членами ЄС, усіх м'ясних і молочних продуктів через побоювання різних хвороб, що можуть зашкодити довіллію та господарству. Така ж заборона стосується більшості фруктів, овочів, насіння та коренеплодів. Для ввезення окремих їх видів (наприклад, картоплі) необхідний офіційний дозвіл. Щодо валюти, то для громадян з країн, що не є членами ЄС, підлягає обов'язковому декларуванню її обсяг, що перевищує еквівалент 10 000 євро. Бланки валютних митних декларацій можна безкоштовно отримати в усіх аеропортах і морських портах Великобританії (при цьому острови Мен та острови Ла-Манш не вважаються його частинами, оскільки є вільними економічними зонами). Доцільно також розглянути порівняння митних норм щодо перевезення туристами товарів і валюти, що діють в Україні та Великобританії (табл. 2) [1, 2].

Аналітичний підхід до розгляду даних таблиці дає підстави виокремити схожі

та відмінні риси нормативно-правового регулювання перевезень товарів і валютних засобів через митний кордон. Щодо ввезення міцного алкоголю та харчових продуктів, то зовнішньоекономічна політика Великобританії має жорсткіший характер порівняно із зовнішньоекономічною політикою України; решта досліджуваної продукції характеризується ідентичними параметрами [3].

Таблиця 1. Митні норми щодо перевезення громадянами товарів і валюти, які діють у Великій Британії

№	Товар, валюта	Для в'їзду резидентів країн – членів ЄС	Для в'їзду резидентів країн, що не є членами ЄС
1.	Алкогольні напої	– 10 л спирту (міцного алкоголю); – 20 л кріпленого вина; – 90 л сухого вина; – 110 л пива	– 1 л спирту (міцного алкоголю) або 2 л кріпленого вина – 4 л сухого вина – 16 л пива
2.	Тютюнові вироби	– 3200 сигарет; – 200 сигар; – 400 сигарел; – 3 кг тютюну	– 200 сигарет або 100 сигарел або 50 сигар або 250 г тютюну
3.	Харчові продукти (м'ясо-молочні, овочі, фрукти, насіння, коренеплоди)	Без обмежень, якщо: а) не містять пестицидів та збудників хвороб; б) вироблені (вирощені) в країнах ЄС; в) призначені до особистого вжитку	Ввіз заборонено
4.	Непродовольчі товари (парфуми, електротовари, тощо для подарунків і сувенірів)	Без обмежень	Дозволяється на суму до 390 фунтів (270 фунтів, якщо туристи подорожують приватним літаком чи кораблем)
5.	Валюта	Без обмежень	Дозволяється в обсязі до 10 000 євро

Джерело: Складено автором на основі даних [2].

У статті досліджено організаційні та прикладні аспекти зовнішньоекономічної співпраці України та Великобританії. Здійснено аналіз динаміки та структури експортно-імпортних операцій досліджуваних країн. Виокремлено спільні й відмінні риси механізмів переміщення товарів через митні кордони України та Великобританії. Окреслено перспективи подальшої економічної співпраці країн.

The organizational and applied aspects of foreign economic collaboration between Ukraine and Great Britain are investigated in the article. The analysis of dynamics and structure of export and import operations of investigated countries is carried out. The similarities and distinctive features of mechanism for movement of goods across the customs borders of Ukraine and Great Britain are distinguished. The prospects of further economic collaboration between countries are outlined.

Зовнішньоторговельний баланс Великої Британії пасивний, тобто імпорт переважає над експортом, проте платіжний баланс за всіма формами зовнішньоекономічних зв'язків активний. Розвивається сфера послуг, значення якої в експорті збільшується.

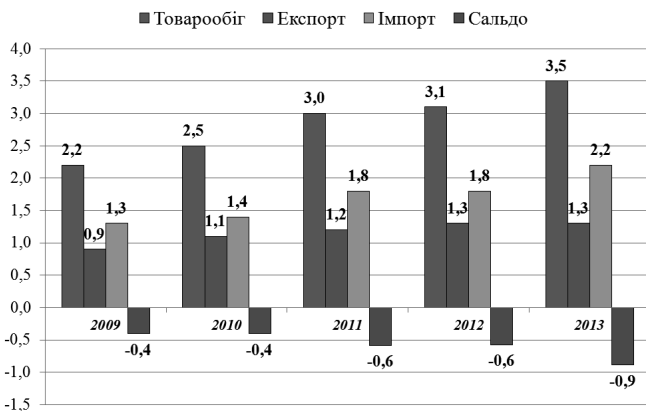
За даними Державної служби статистики України, у 2013 році за обсягами двосторонньої зовнішньої торгівлі товарами та послугами України з країнами світу Велика Британія посіла 9-е місце (у 2012 – 11-е місце), а її частка становила 2,2% від загального зовнішнього товарообігу (у 2012 – 1,8%), з країнами Європи (як і у 2012 році) – 4-е місце з часткою 6,5% (у 2012 – 6,0%) [4].

Таблиця 2. Митні норми щодо перевезення туристами товарів і валюти, що діють в Україні та Великій Британії

№	Товар, валюта	Україна	Велика Британія
1.	Алкольні напої	- 10 л спирту (міцного алкоголю); - 2 л вина; - 5 л пива	- 1 л спирту (міцного алкоголю) або 2 л кріпленого вина - 4 л сухого вина - 16 л пива
2.	Тютюнові вироби	- 200 сигарет; - 50 сигар; - 250 г тютюну	- 200 сигарет або 100 сигарел або 50 сигар або 250 г тютюну
3.	Харчові продукти	Дозволяється ввіз на суму до 50 євро для власного споживання	Заборонено ввіз будь-яких харчових продуктів
4.	Непродовольчі товари (парфуми, електротовари тощо для подарунків і сувенірів)	Дозволяється ввіз на суму до 200 євро та вагою до 50 кг (парфуми – до 50 г, туалетна вода – до 250 г)	Дозволяється ввіз на суму до 390 фунтів (270 фунтів, якщо туристи подорожують приватним літаком чи кораблем)
5.	Валюта	Дозволяється в обсязі до 10 000 євро	Дозволяється в обсязі до 10 000 євро

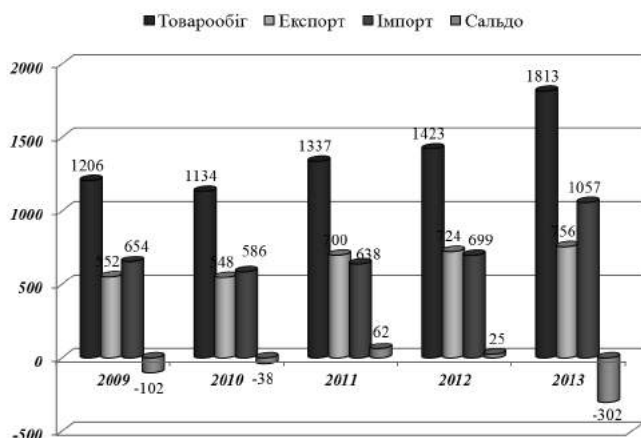
Джерело: Складено автором на основі даних [2; 3].

Рис. 1. Показники двосторонньої торгівлі товарами та послугами між Україною та Великою Британією, млрд дол. США

Джерело: Складено автором на основі даних [4].

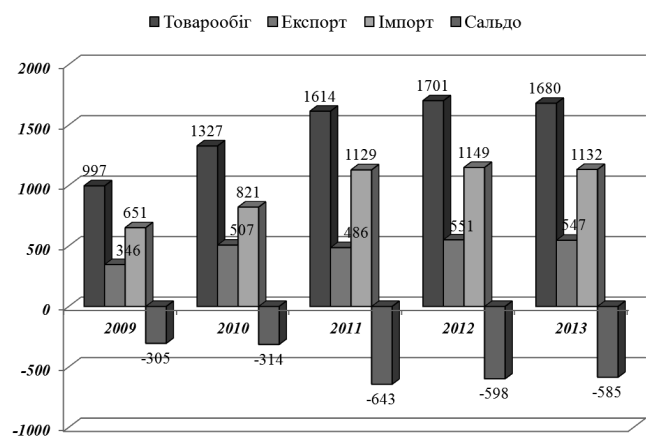
Рис. 2. Показники двосторонньої торгівлі послугами між Україною та Великою Британією, млн дол. США

Джерело: Складено автором на основі даних [4].

У 2013 році порівняно із 2012 зовнішньоторговельний оборот України з Великою Британією збільшився на 11% та становив 3,5 млрд дол. США. При цьому обсяг експорту з України до Великої Британії зріс на 0,7% та становив 1,3 млрд дол. США. У свою чергу обсяг імпорту з Великої Британії до України збільшився на 18% та досяг 2,2 млрд дол. США.

Рис. 3. Показники двосторонньої торгівлі товарами між Україною та Великою Британією, млн дол. США

Джерело: Складено автором на основі даних [4].

Сальдо двосторонньої торгівлі товарами та послугами для України було негативним і становило у 2013 році 0,9 млрд. дол. США, що в 1,5 раза більше, ніж у попередньому році (0,6 млрд дол. США) (рис. 1).

Поряд із цим зазначимо, що у 2013 році порівняно із попереднім роком обсяг двосторонньої торгівлі послугами між Україною та Великою Британією збільшився на 25% і становив 1,8 млрд дол. США. Експорт послуг з України до Великої Британії зріс на 2% та становив 756 млн дол. США. Імпорт послуг з Великої Британії до України збільшився в 1,5 раза і досяг 1,1 млрд дол. США [4].

Сальдо двосторонньої торгівлі послугами у 2013 році для України було негативне та становило 302 млн дол. США (рис. 2).

У 2013 році порівняно із 2012 зовнішньоторговельний оборот товарами між Україною та Великою Британією зменшився на 1,3% та становив майже 1,7 млрд дол. США. При цьому обсяг експорту товарів з України до Великої Британії скоротився на 0,8% та становив 547 млн дол. США. У свою чергу обсяг імпорту товарів із Великої Британії до України зменшився на 1,5% та досяг 1,1 млрд дол. США [4].

Сальдо у двосторонній торгівлі товарами для України було негативним та становило 585 млн. дол. США (у 2012 році – 598 млн дол. США) (рис. 3).

За підсумками 2013 року у структурі експорту товарів з України до Великої Британії переважали поставки таких видів продукції: благородні метали та вироби – 33%, у тому числі чорні метали – 23%, алюміній – 6% та мідь – 2%; продукція рослинництва – 14% (у т.ч. зернові культури – 12%); мінеральні продукти – 13% (у т.ч. нафта і нафтопродукти – 9%, руди – 4%); жири і масла – 11%; продукція харчової промисловості – 8%; машини, устаткування та механізми – 8%. У 2013 році у структурі імпорту товарів з Великої Британії до України переважали поставки таких видів продукції: продукція хімічної промисловості – 26%; наземні засоби транспорту – 25%; машини, устаткування – 13%; текстиль – 7%; продукція харчової промисловості – 6%; продукція тваринництва – 5% тощо [4].

Також вважаємо за доцільне розглянути основні тенденції інвестиційного співробітництва між Україною та Великою Британією, оскільки саме рівень залучення інвестицій (за умов позитивної тенденції зростання) зможе похвалити соціально-економічний розвиток України [5]. Станом на 01.01.2014 за обсягами інвестицій, які надійшли зі 136 країн світу до економіки України, Велика Британія посідає 6-е місце, а обсяг інвестицій із цієї країни становить 2,7 млрд дол. США (4,7% від загального обсягу). Протягом 2013 року обсяг інвестицій із Великої Британії в економіку України зріс на 161 млн дол. США (табл. 3) [6].

Отже, аналіз обсягу інвестицій з Великої Британії в Україну дозволяє констатувати, що у 2013 році найбільше інвестицій залучено до таких видів економічної діяльності:

□ операції з нерухомим майном – 553 млн дол. США (20% від загального обсягу);

Таблиця 3. Прямі інвестиції з Великої Британії в економіку України за основними видами економічної діяльності

	на 01.01.2013		на 01.01.2014		+/-, млн дол. США
	млн дол. США	Питома вага, %	млн дол. США	Питома вага, %	
Всього	2554	100	2714	100	161
Операції з нерухомим майном	534	21	553	20	19
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	480	19	500	18	20
Фінансова та страхова діяльність	379	15	433	16	54
Промисловість	378	15	423	16	46
у тому числі					0
Переробна промисловість	285	11	334	12	49
з неї					0
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	101	4	111	4	10
машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування	48	2	85	3	37
Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	69	3	68	3	-1
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	76	3	76	3	0
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	256	10	266	10	11
Будівництво	168	7	167	6	-2
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	151	6	162	6	10
Професійна, наукова та технічна діяльність	63	2	79	3	17

Джерело: Складено автором на основі даних міжнародної компанії EmstandYoung.

- гуртова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 500 млн дол. США (18%);
- фінансова та страхова діяльність – 433 млн дол. США (16%);
- промисловість – 423 млн дол. США (15%);
- транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 266 млн дол. США (10%) [7].

При цьому у сфері зовнішньоекономічного співробітництва України та Великої Британії існують певні дисбаланси, які необхідно врегулювати задля стабілізації ефективних партнерських відносин. Зокрема, мова йде про ті проблеми, що обумовлюються недосконалістю форм фінансових розрахунків, нерозвиненістю транспортної та ринкової інфраструктури, договірно-правової бази, практики регулювання митних процедур і оподаткування. Тому вітчизняний товаровиробник буде спроможний вийти на світовий ринок лише за умови виробництва якісної продукції, яка відповідала б існуючим запитам і потребам споживачів [8].

ВИСНОВКИ

Великобританія має добре розвинену систему державного регулювання ЗЕД і тому займає одні з перших позицій у світовій торгівлі.

Практику зовнішньоекономічної політики Великої Британії необхідно використовувати в українських реаліях, оскільки це зміцнить конкурентоспроможність товарів і послуг вітчизняних суб'єктів господарювання на європейському та світовому фінансово-економічному просторі. Основні напрями реалізації зовнішньоекономічної політики в Україні мають враховувати досягнення міжнародного прогресу та націлюватися на створення соціально-орієнтованої ринкової економіки, стабілізацію економічного середовища, досягнення довготривалого економічного зростання, а також підвищення життєвого рівня населення відповідно до світових норм.

Since no country in the present conditions can develop in isolation, it is engaged in foreign trade activities. This activity for all countries is an important factor for economic growth and aims to realize the benefits of the international division of labour, promote alignment of economic development, which is especially important in the face of rising trends towards globalization. Noteworthy is that UK's foreign policy is stimulating imports of environmentally friendly products, a benchmark for sound development, measures to stimulate investment and innovation.

The UK has a well-developed system of state regulation of economic activity, and therefore occupies one of the top positions in world trade. The practice of foreign policy of the United Kingdom should be used in Ukrainian realities, as this will strengthen the competitiveness of goods and services to domestic undertakings in the European and global financial and economic environment. The main directions of foreign economic policy in Ukraine should be taken into account to achieve international progress and aim to create a social market economy, the stabilization of the economic environment, to achieve long-term economic growth and improve living standards in accordance with international standards.

ЛІТЕРАТУРА

1. Смирнов І. Г. Митні вимоги до міжнародних туристів у Великій Британії / І. Г. Смирнов // Збірник тез Київського міжнародного університету. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kytmu.edu.ua/vmv/v/.../16%20smirnov.pdf.
2. Офіційний сайт Митної служби Об'єднаного Королівства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.hmrc.gov.uk.
3. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/tovaroobig_zh_kab_stat/gbi/7025.html.
4. Інформаційно-статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
5. Joseph E. Stiglitz. The Perils of 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.project-syndicate.org/commentary/stiglitz147/English>.
6. Двостороннє торговельно-економічне співробітництво між Україною і Великою Британією [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.mfa.gov.ua/ua/ukraine-uk/trade>.
7. Даньков І. Новини митного регулювання / Ігор Даньков // Інформаційний вісник. – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-customs-newsletter-13-march-2014-Ukr/\\$FILE/EY-customs-newsletter-13-march-2014-Ukr.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-customs-newsletter-13-march-2014-Ukr/$FILE/EY-customs-newsletter-13-march-2014-Ukr.pdf).
8. Зосимова Ж. С. Проблеми та умови покращення зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств / Ж. С. Зосимова // Економіка. Управління. Інновації. – 2013. – Вип. № 2(10). – С. 57-64.

Український журнал
«ЕКОНОМІСТ»
з 2011 року представлений
у міжнародній економічній
наукометричній базі RePEc.
У зв'язку з розширенням
розміщення публікацій
в RePEc з 2013 року

ЗМІНЮЮТЬСЯ ВИМОГИ
до змісту статей.
Уважно слідкуйте
за інформацією
в наступних
номерах журналу
і на сайті
<http://ua-ekonomist.com>